idrottsforum.org/recensioner
IDROTTSVETENSKAP · LÄRARUTBILDNINGEN · MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652–7224 ::: Publicerad den 6 juni 2008
Utskriftsvänlig pdf-fil
Läs mer om de olympiska spelen på idrottsforum.org

Olympiska spel är på många sätt genomgripande arrangemang, för staden som arrangerar, och landet, givetvis – men genom blotta omfattningen av arrangemanget, det stora medieintresset, de kommersiella aspekterna, publikintresset, så påverkar ett OS i någon mening alla människor och alla nationella ekonomier. En ytterligare aspekt är de globala folkförflyttningar som ett OS-arrangemang ger upphov till och som går under beteckningen sportturism. Detta relativt nya forskningsområde har växt fram i kölvattnet efter den tilltagande kommersialiseringen av idrotten, där city marketing är en viktig del. OS-städer gör ju reklam för mer än spelen, hela staden kommer i fokus, och fler än arenapubliken under själva arrangemanget är potentiella turister. Lyckade spel och framgångsrik marknadsföring kan göra staden till en turistmagnet i åratal. Den just nu ledande sportturismforskaren heter Mike Weed och är knuten till universitetet i Canterbury. Hans nya bok om sportturism behandlar passande nog detta år *Olympic Tourism* (Butterworth-Heinemann), och vi gav den till en av Sveriges ledande turismforskare, Mia Larson. Hon konstaterar att Weed skrivit en god introduktionsbok i området olympisk turism och sportturism, som dock uppehåller sig väl mycket kring kategoriseringar och modeller, på bekostnad av djuplodande analyser och kritiska perspektiv.

Introduktion till idrottsturism

Mia Larson
Centre for Tourism, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Mike Weed
Olympic Tourism
236 sidor, inb.
Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann 2008
ISBN 978-0-7506-8161-2

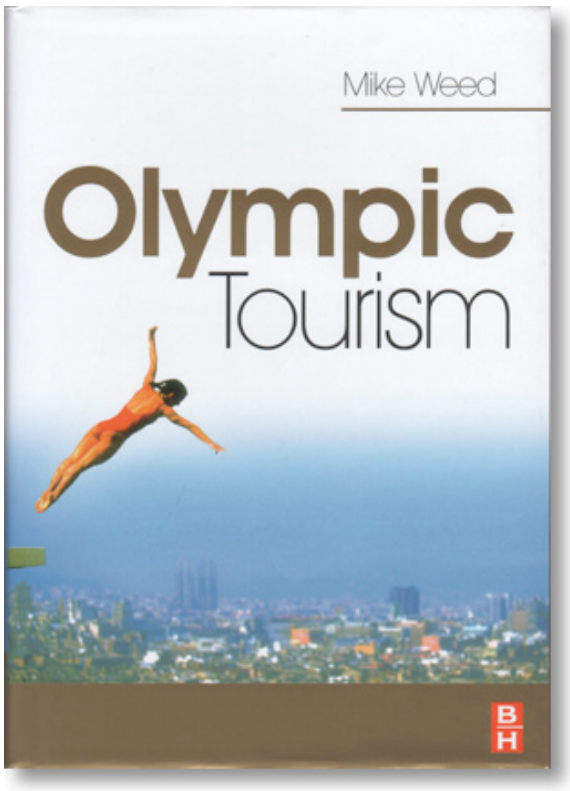

Nu är det snart sommar-OS igen! Denna gång vänds blickarna mot Beijing och människor vallfärdar till Kina för att vara med där det händer. Mike Weed har nyligen kommit ut med en bok som just handlar om de turistiska aspekterna kring de olympiska spelen. Det är en bok i två delar med fem kapitel var, där den första delen tar upp resonemang kring sportturism och hur den kan kopplas till OS och den andra delen presenterar fallbeskrivningar av ett antal olympiska spel.

I det första kapitlet presenteras forskningsområdet sportturism – dess innebörd och definition. Weed definierar sportturism som ”ett socialt, ekonomiskt och kulturellt fenomen som uppstår ur en unik interaktion mellan aktivitet, människor och plats” (s 7). Han diskuterar och beskriver olika typer av sportturism kring en modell som antar olika dimensioner – såsom aktiv/passiv och multi-sport/single-sport – och delar in sporturism i fem olika typer: turism med sportinslag, deltagande sportturism, sportträning, sportevenemang och lyxsportturism.

Kapitel två handlar om den olympiska turisten. Weed diskuterar kring varför människor vill besöka ett OS utifrån forskning kring motiv till att resa och att utöva sport. Olika människor har olika karaktärsdrag – intressen, behov, mål och personlighet – som gör dem mer eller mindre benägna att besöka OS. Forskningen kring motiv för att utöva sportturism är omfattande men Weed tar upp tre som särskilt relevanta: fysiska (att få bättre hälsa, fysik och välmående), interpersonella (att känna tillhörighet till ett team, grupp, klubb eller till samhället i allmänhet), status och prestige (kopplat till att kunna berätta att man var där). Weed gör därefter en ingående beskrivning av en modell över sportturismdeltagande där efterfrågan på sportturism beskrivs. Sportturism kan i detta sammanhang vara allt från oförutsedd eller sporadisk till engagerad eller driven.

Kapitel tre beskriver de turismflöden som sportturism kan generera. Modellen är av intresse för att förstå vilka förflyttningar av människor ett OS förorsakar samt effekter därav. Weed diskuterar ett antal olika grupper av människor och hur de reagerar på ett OS. Bland de lokala invånarna i värdstaden/regionen nämns fyra grupper: (1) de invånare som stannar i staden under evenemanget och som skulle stannat ändå även om OS inte hade arrangerats, (2) de som stannar hemma i sin stad för att vara med om OS men som hade rest bort i vanliga fall, (3) de som flyr staden eftersom de vill undvika OS, (4) de som bokar om en resa som skulle ägt rum vid en annan tidpunkt eftersom de vill undvika OS. Bland turister till evenemangets stad/region utmärks fyra grupper: (1) De som besöker OS med evenemanget som särskilt motiv och som annars inte skulle besökt destinationen, (2) de som skulle besökt destinationen även om OS inte hade varit men som förlänger sin vistelse, (3) de som skulle besökt destinationen även om OS inte hade varit och som inte förändrar sina planer, (4) de som hade planerat att besöka destinationen vid en annan tidpunkt och som ändrar tiden för besöket så att det sammanfaller med OS. Dessutom finns en kategori potentiella turister som planerat att besöka destinationen vid tidpunkten för OS men som avbokar på grund av OS. Vissa av dessa avbokar helt och hållet medan andra bokar om resan till en annan tidpunkt.

Kapitel fyra tar upp olika resonemang kring hur värddestinationen bör tänka för att dra största nytta av evenemanget, det vill säga hur man genererar så stora positiva effekter av OS som möjligt. Weed diskuterar kring olika strategier för att hantera turistströmmar före, under och efter OS. Olika resonemang förs kring hur de olika grupperna av människor som diskuterades i kapitel tre kan hanteras och uppmuntras till att besöka destinationen, stanna längre och spendera mer pengar. Dessutom diskuterar Weed media som ett medel för att maximera de positiva effekter som ett OS kan medföra för destinationens image.

Kapitel fem diskuterar organisering och planering av olympisk turism utifrån ett samhällsperspektiv. Weed lyfter upp problematiken kring planering av sport och turism under ett gemensamt paraply. Olika policys, kulturer, ideologier, definitioner, organisationstrukturer och -kulturer etc. inom de olika organisationerna medför svårigheter att samarbeta. För att kunna skapa en olympisk gemenskap krävs nya spelregler.

Del ett i boken ger således en övergripande bild av sportturism, där Weed ofta ger exempel på hur resonemangen appliceras till olympisk turism. Texten greppar kring flera stora områden, såsom sportturismkonsumtion, sportturismmotiv, effekter av sportturism och planering av sportturism. Stor ansträngning läggs på att i detalj definiera olika begrepp och göra grupperingar och modeller inom dessa områden. För läsare som redan är bevandrade i turism eller sportturism kan detta fokus på definitioner och grupperingar kännas överflödiga. Texten saknar djup i det att mer djuplodande analyser av modeller och definitioner inte görs. Dessutom saknas ett kritiskt perspektiv på olympisk turism.

Bokens behållning – särskilt för personer som inte är bevandrade i hur dessa evenemang organiserades/as – är fallbeskrivningarna av vinter-OS, OS i Sydney, Aten, Beijing och London i del två. Kapitlen ger en bild av spelens historiska utveckling och ökande betydelse både turistiskt, medialt och vad gäller stadsutveckling. Kapitlet om vinterspelen ger en intressant beskrivning av olika faser i vinterspelens historia – från att organiseras i små semesterorter utan att lämna ett större avtryck i värdorten till att organiseras i större städer där stora investeringar i infrastruktur görs med syfte att använda evenemanget som en katalysator till positiv stadsomvandling.

De fyra fallstudierna av två nyligen genomförda sommar-OS och två närmast kommande sommar-OS ger en aktuell bild av evenemangens styrkor och svagheter. OS i Sydney 2000 är känt som ett framgångsexempel där rigorös planering många år före evenemanget samt ett stort engagemang från lokalbefolkningen ledde till ett föredömligt koncept avseende utveckling av olympisk turism. Effekterna av evenemanget kunde emellertid inte mätas fullt ut då de tragiska terrorhändelserna som följde året därpå ledde till drastiska förändringar i internationellt resande. Det senaste OS i Aten 2004 lyckades sämre än Sydney. Brist på planering och koordinering av turism- och infrastruktursatsningar medförde att den förväntat stora ökningen av turistströmmarna uteblev. Innevarande års OS i Beijing har mycket handlat om att försöka minska det upplevda kulturella avståndet mellan Kina och andra länder samt att försöka tona ner sambandet mellan OS och landets hantering av mänskliga rättigheter. Istället handlar det om att skapa en positiv bild av den kinesiska kulturen med fokus på den kollektiva synen i samhället och människans plats i naturen. Slutligen, i det sista kapitlet, beskrivs Londons omfattande planeringsarbete inför OS 2012. Ett vittgående arbete pågår att föra ut evenemangets effekter i hela Storbritannien. Givetvis har detta OS stor potential att överträffa Sydney vad gäller att utnyttja evenemanget som en turismkatalysator. London är redan nu en

av världens största turistdestinationer. Dessutom kan organisatörerna utnyttja all den forskning, kunskap och erfarenhet som ackumulerats om olympisk turism de senaste åren, särskilt den kunskap som genererades efter OS i Sydney.

Ett slutomdöme är att boken kan läsas av människor som är intresserade av att få en övergripande bild av olympisk turism. Boken tillför dock föga till redan insatta turism- eller sportturismintresserade.

© Mia Larson 2008

Köp boken från Adlibris.se

Kjøp boken fra Capris.no

Køb bogen fra eLounge.dk